

Janusz Smołucha

ORCID: 0000-0003-2633-7093
Akademia Ignatianum w Krakowie

Wstęp

W kolejnym tomie „Rocznika Filozoficznego Ignatianum” kilka pierwszych tekstów poświęconych zostało roli i znaczeniu architektury w kulturze. Od najdawniejszych czasów była ona środkiem wyrażania harmonii, proporcji i ludzkiego intelektu. Zarówno w dobie antyku, jak i w średniowieczu zadaniem architektury było odzwierciedlenie zasad równowagi i symetrii otaczającego świata. W dobie renesansu architektura przestała być klasyfikowana jako dziedzina wyłącznie techniczna i zaczęto ją postrzegać również w kontekście humanistycznym. Zauważono bowiem, że odpowiada ona nie tylko za prawidłową konstrukcję budynków, ale poprzez wykorzystywanie symboli i estetyki wywiera duży wpływ na kulturę i społeczeństwo. Zarówno budowle – świątynie, szkoły, siedziby władzy, jak i zwykle mieszkania – były projektowane w taki sposób, aby odzwierciedlać potrzeby społeczne danej epoki. Prostota i symetria w formach na przemian rywalizowały z ekstrawagancją, dynamiką, dramatyzmem. Poszukiwanie przyczyn tych zjawisk stanowi główną oś rozważań prezentowanych poniżej tekstów.

W rozpoczynającym niniejszy numer artykule Piotr Kmiecik dokonał analizy zmian, które zaszły na terenie jednej z pierwszych w Europie fortyfikacji nowożytnych – wrocławskiego bastionu Kleszczowego, opierając się na przeprowadzonych przez siebie pracach wykopaliskowych. W następnym tekście, jego Autorka, Grażyna Lasek, zajęła się znakami i symbolami zakodowanymi w „Walencinku” – sanktuarium św. Walentego w Bieruniu. Autorka wyodrębniła symbole i znaki współdecydujące o wyjątkowości i pięknie tego sanktuarium.

W kolejnym artykule Adam Palion odniósł się do kwestii rozumienia sztuki w chrześcijaństwie. Zauważył on, że choć w obrębie poszczególnych wyznań diametralnie może się ono różnić, to jednak w każdym z nich spotkanie ze sztuką opiera się zawsze na trzech płaszczyznach: na intencji autora, intencji dzieła i intencji odbiorcy.

Aleksandra Repelewicz swój tekst poświęciła stylistyce i symbolice współczesnych obiektów sakralnych archidiecezji częstochowskiej. Autorka w układzie chronologicznym przedstawiła przykłady budynków kościołów powstających po roku 1945 aż do czasów współczesnych, koncentrując swoją uwagę na ich stylistyce, geometrii oraz symbolice.

Częstochowie i ewolucji przestrzeni publicznych w tym mieście poświęcony został tekst Niny Sołkiewicz-Kos. Autorka zaprezentowała te przestrzenie placów miejskich, gdzie można odnaleźć odwołania do przeszłości oraz nawiązania do terażniejszości. W kolejnym artykule Marco Lucchini postawił tezę, iż architekturę poznajemy głównie poprzez obrazy, a każdy obraz ma część widoczną i niewidzialną. Ta druga odnosi się do kultury, która leży u jej podstaw. Według Autora metafora jest ważnym narzędziem projektowym architekta pozwalającym połączyć obrazy, pomysły i doświadczenia twórcy.

W ostatnim artykule poświęconym architekturze Katarzyna Woszczenko zajęła się ukazaniem związków architektury z teologią poprzez opis drewnianych cerkwi na Podlasiu ze wskazaniem różnorodności kolorystycznej ich fasad. Jak Autorka zauważyła, kolory mają bogatą symbolikę teologiczną, która kojarzona jest najczęściej z kultem świętych.

W kolejnych fragmentach niniejszego tomu znalazło się także kilka artykułów poświęconych innej tematyce niż architektura. W jednym z nich, jego autorka Ewa Justyna Chłap-Nowakowa dokonała prezentacji wyobraźni poetyckiej i doświadczeń wojennych grupy twórców skupionej w 2 Korpusie Polskim. Autorka przeanalizowała tomiki poetyckie oraz inne publikacje literackie powstałe od czasu wyjścia armii generała Andersa ze Związku Sowieckiego aż do ostatniej stacji – emigracji na Zachodzie.

Dwa ostatnie teksty łączy osoba i dzieło zmarłego przed kilku laty krakowskiego filozofa – jezuitę ks. Romana Darowskiego SJ (1935-2017). W pierwszym z nich Tomasz Pawlikowski zajął się rolą i znaczeniem ks. Darowskiego jako badacza dziejów filozofii polskiej, podkreślając jego wkład w badanie historii filozofii polskich jezuitów od XVI do XX stulecia.

W ostatnim artykule tego tomu Piotr Duchliński dokonał analizy tomistycznej filozofii o. Darowskiego SJ w kontekście wyzwań współczesnych nauk o człowieku. W sposób szczególny uwzględniona została jego praca *Filozofia człowieka*, która poddana została przez Autora metodologicznej krytyce.